

TYJ

TYÖTTÖMYYSKASSOJEN YHTEISJÄRJESTÖ

TYÖTTÖMYYSKASSOJEN ETUUSOPAS **2015**

ANSIOSIDONNAINEN TYÖTTÖMYYSTURVA
JA VUOROTTELUKORVAUS

TYÖTTÖMYYSKASSOJEN ETUUSOPAS 2015

Työttömyyskassojen Yhteisjärjestön (TYJ) toimittama etuusopas sisältää tietoa työttömyyskassojen maksamista etuuksista. Näitä ovat työttömille maksettava ansiopäiväraha ja vuorotteluvapaalla oleville maksettava vuorottelukorvaus. Yksityiskohtaisempaa tietoa etuuksista saat TYJ:n kotisivuilta osoitteesta www.tyj.fi. Henkilökohtaiseen tilanteeseesi liittyvissä seikoissa sinua neuvoo oma työttömyyskassasi. Työttömyyskassojen yhteystiedot löytyvät oppaan lopusta.

Suomessa on 27 palkansaajien työttömyyskassaa sekä kaksi yrittäjäkassaa, jotka ovat jäseninä Työttömyyskassojen Yhteisjärjestössä. TYJ tiedottaa ansiosidonnaisiin työttömyysetuuksiin liittyvistä yleisistä asioista ja edistää kassojen työskentelyä. TYJ tekee esityksiä ja antaa lausuntoja työttömien sosiaaliturvan kehittämiseksi sekä toimii yhteistyössä Pohjoismaiden vastaavien organisaatioiden kanssa.

Huomaathan, että TYJ ei käsittele etuushakemuksia. Ansiopäiväraha- ja vuorottelukorvaushakemus liitteineen tulee lähettää omaan työttömyyskassaan.

Lisätietoa ansioturvasta saat osoitteesta
www.tyj.fi tai omasta työttömyyskassastasi.

SISÄLTÖ

Työttömyyskassat ja kassan jäsenyys.....	4
Ansiopäivärahan edellytykset.....	4
Ansiopäivärahan suuruus.....	7
Työllistymistä edistävät palvelut.....	9
Ansioturvan kesto.....	10
Työtulon vaikutus ansiopäivärahaan.....	11
Sosiaalietuuksien vaikutus ansiopäivärahaan	13
Yrittäjän työttömyysturva	14
Näin haet ansiopäivärahaa	16
Vuorottelukorvaus	18
Keskeiset lait ja asetukset	20
Ansiopäivärahataulukko	21
Työttömyyskassojen yhteystiedot.....	22

TYÖTTÖMYYSKASSAT JA KASSAN JÄSENYYS

Työttömyyskassojen tehtävänä on maksaa jäsenilleen ansioturva työttömyyden aikana. Työttömyyskassan jäsenenä on joko työ- tai virkasuhteessa olevia palkkatyöntekijöitä tai yrittäjiä. Työttömyyskassat hoitavat lakisääteistä tehtävää ja kaikkien etuuksien saamisedellytykset on määritelty laissa. Työttömyyskassojen toimintaa valvoo Finanssivalvonta.

Työttömyyskassan jäseneksi liitytään jäsenhakemuksella. Sinun tulee jäsenyyttä hakiessasi olla palkkatyössä tai toimia yrittäjänä. Opinnot eivät estä työttömyyskassaan liittymistä. Hakemuksia ja ohjeita jäseneksi liittymisestä saat työttömyyskassoista, joiden yhteystiedot löytyvät tämän oppaan lopusta. Jos liityt samalla ammattiliittoon, voit kysyä lisätietoa myös omasta liitostasi.

Vaihtaessasi työttömyyskassaa kuukauden kuluessa, voit käyttää aikaisemmassa kassassa kertyneet jäsenyys- ja työskentelykaudet hyväksi uudessa kassassa.

ANSIOPÄIVÄRAHAN EDELLYTYKSET

Voit saada ansiopäivärahaa työttömyyskassasta, jos

- olet kokonaan tai osittain työtön
- haet kokoaikatyötä ja olet ilmoittautunut työttömäksi työnhakijaksi työ- ja elinkeinotoimistoon (TE-toimisto)
- olet työttömyyskassan jäsen
- olet täyttänyt työssäoloehdon kassan jäsenyyssajana
- olet iältäsi 17–64-vuotias (lomautustilanteessa 17–67-vuotias).

Ilmoittautuminen TE-toimistoon

Saadaksesi ansiopäivärahaa sinun on heti työttömäksi jäädessäsi ilmoitauduttava työnhakijaksi TE-toimistoon. Ilmoittautumista ei voi tehdä takautuvasti.

TE-toimisto antaa työttömyyskassalle sitovan lausunnon siitä, täyttyvätkö laissa ansiopäivärahan maksamiselle määritellyt työvoimapoliittiset edellytykset kohdallasi. Tällainen edellytys on esimerkiksi se, oletko työmarkkinoiden käytettävissä. Työttömyyskassa voi maksaa ansiopäivärahaa vain, jos TE-toimiston lausunto on esteetön.

Jos esimerkiksi opiskelet päätoimisesti tai harjoitat päätoimista yritystoimintaa, oikeutta ansiopäivärahaan ei ole.

Tarkempaa tietoa työvoimapoliittisista edellytyksistä ja työnhakijaksi ilmoittautumisesta saat TE-toimistosta tai osoitteesta www.te-palvelut.fi.

Ilmoittautumisen jälkeen on tärkeää noudattaa TE-toimiston antamia ohjeita ja päivämääriä työnhaun voimassa pitämiseksi.

Palkansaajan jäsenyys- ja työssäoloehto

Palkansaajan työssäoloehdon pituus on 26 kalenteriviikkoa. Työssäoloehto voi siis lyhimillään täytyä noin kuudessa kuukaudessa.

Työssäoloehto kerryttää jokainen työviikko, jolloin työtä on ollut vähintään 18 tuntia ja työstä on maksettu työehtosopimuksen mukainen palkka. Jos alalla ei ole työehtosopimusta, kokoaikatyön palkan on vuonna 2015 oltava vähintään 1 165 euroa kuukaudessa.

Työn ei tarvitse olla yhdenjaksoista, mutta työssäoloehdon tulee täytyä tarkastelujakson aikana. Tarkastelujakso on 28 kuukauden mittainen ja se lasketaan taaksepäin työttömäksi työnhakijaksi ilmoittautumisesta lukien.

Ansiopäivärahaa voidaan maksaa vain, jos työssäoloehto täyttyy kassan jäsenyysaikana. Jäsenyysaikaa on siis oltava vähintään 26 viikkoa.

Työssäoloehdon 28 kuukauden tarkastelujaksoa voidaan pidentää muun muassa sairauden, asevelvollisuuden, vuorotteluvapaan, apurahakauden, lapsen syntymän ja alle 3-vuotiaan lapsen hoidon tai TE-toimiston kanssa sovitun työllistymistä edistävän palvelun perusteella. Tarkastelujaksoa pidennetään enintään seitsemän vuotta.

Työssäoloehdon voimassaolo päättyy, jos olet poissa työmarkkinoilta yli kuusi kuukautta ilman hyväksyttävää syytä tai toimit palkansaajakassan jäsenyysaikana päätoimisena yrittäjänä yli 18 kuukautta. Tällöin työttömyyskassa voi maksaa ansiopäivärahaa vasta, kun työssäoloehto on täyttynyt uudelleen.

Työssäoloehdon kertymisessä on poikkeuksia muun muassa silloin, jos työskentelet työaikajärjestelyiltään poikkeavalla alalla (esim. opetustyössä oppilaitoksessa tai luovassa työssä), tai kun työtä tehdessä maksetaan osasairauspäivärahaa.

Määräaikaiset rajoitukset

Ansiopäivärahaoikeuden alkaessa asetetaan omavastuu-aika, jonka ajalta ei makseta etuutta. Lisäksi työsuhteen päättymiseen liittyvä taloudellinen etuus tai omasta irtisanoutumisesta seuraava karenssi-aika voivat siirtää ansiopäivärahaoikeuden alkamista.

Taloudellisen etuuden jaksotusaika ja karenssi voivat kuluu yhtä aikaa. Omavastuu-aika alkaa sen sijaan kertyä vasta mahdollisen karenssi- ja/tai jaksotusajan jälkeen.

Omavastuu-aika

Omavastuu-aika on viiden arkipäivän (ma-pe) mittainen. Se asetetaan, kun ansiopäivärahan 500 päivän enimmäismaksuaika alkaa alusta, pääsääntöisesti kuitenkin enintään kerran vuodessa. Omavastuuajan tulee täytyä kahdeksan peräkkäisen kalenteriviikon aikana.

Taloudellisen etuuden jaksotus

Työnantajan maksama työsuhteen päättymiseen liittyvä taloudellinen etuus jaksotetaan viimeisestä työsuhteesta lasketun päiväpalkan perusteella. Jaksotusajalta ei makseta ansiopäivärahaa.

Esimerkki jaksotuksesta

Hakijan päiväpalkka on 100 €. Hänelle maksetaan työsuhteen päättyessä 5 000 € ns. kultaisena kädenpuristuksena.

Korvas jaksotetaan päiväpalkan mukaan: $5\,000\text{ €} / 100\text{ €} = 50$. Näin hakijalle ei makseta päivärahaa 50 päivän (ma-pe) ajalta työsuhteen päättyemisestä lukien.

Karenssiajat

Jos olet itse aiheuttanut työsuhteen päättymisen tai kieltäydyt työstä, koulutuksesta tai työllistymissuunnitelman laatimisesta, voi seurauksena olla TE-toimiston määräämä korvaukseton määräaika eli ns. karenssi-aika. TE-toimisto antaa karenssiajasta työttömyyskassalle sitovan lausunnon, joka estää ansiopäivärahan maksamisen kyseiseltä ajalta.

Tarkempaa tietoa karenssiajoista ja karenssin määräytymisperusteista saat TE-toimistoista.

ANSIOPÄIVÄRAHAN SUURUUS

Voit arvioida ansiopäivärahasi määrän oppaan lopussa olevan taulukon tai osoitteesta www.tyj.fi löytyvän päivärahalaskurin avulla.

Ansiopäivärahan suuruus lasketaan työttömyyttä edeltävän, vähintään työssäoloehdon täyttävän ajan vakiintuneesta palkasta. Ansiopäivärahan laskemisessa huomioidaan palkat sellaisilta kalenteriviikoilta, joilta työssäoloehto kertyy.

Ansiopäiväraha muodostuu perusosasta, ansio-osasta ja lapsikorotuksista.

- Perusosa on vuosittain kansaneläkeindeksin mukaan vahvistettavan peruspäivärahan suuruinen. Peruspäiväraha on 32,80 € vuonna 2015.
- Ansio-osa on 45 % päiväpalkan ja perusosan erotuksesta. Jos kuukausipalkka ylittää taitekohdan (3 116,00 € vuonna 2015), ansio-osa on ylimenevältä osalta 20 %.
- Lapsikorotusta voi saada alle 18-vuotiaasta huollettavasta lapsesta. Lapsikorotukset ovat vuonna 2015 yhdestä lapsesta 5,29 €, kahdesta lapsesta 7,77 € ja kolmesta tai useammasta lapsesta 10,02 €.

Täysi ansiopäiväraha lapsikorotuksineen voi enimmillään olla 90 % päivärahan perusteena olevasta päiväpalkasta. Ansiopäiväraha on kuitenkin vähintään mahdollisella lapsikorotuksella korotetun peruspäivärahan suuruinen.

Palkkatulosta vähennetään lomarahaa ja lomakorvaus. Näiden erien lisäksi tehdään vähennys, joka määräytyy vuosittain palkansaajan työeläke- ja työttömyysvakuutusmaksujen sekä sairausvakuutuksen päivärahamaksun perusteella. Vähennys on 4,28 % vuonna 2015 täyttyvissä työssäoloehdoissa.

Esimerkki ansiopäivärahan laskemisesta

Kuukausipalkka	2000,00 €
- 4,28 %:lla alennettu kkpalkka 2000 - $(2000 \times 0,0428)$	1914,40 €
- päiväpalkka $(1914,40 / 21,5)$	89,04 €
- ansio-osa $(0,45 \times [89,04 - 32,80])$	25,31 €
- ansiopäiväraha $(32,80 + 25,31)$	58,11 €
ansiopäiväraha kuukaudessa $(\times 21,5) =$	1249,37 €

Korotettu ansio-osa

Voit saada ansiopäivärahan korotettuna määräajalle, jos sinulla on riittävä työhistoria tai osallistut työllistymistä edistävään palveluun.

Korotettu ansio-osa on 58 % päiväpalkan ja perusosan erotuksesta. Jos kuukausipalkka ylittää taitekohdan (3 116,00 € vuonna 2015), ansio-osa on ylimenevältä osalta 35 %.

Korotettua ansio-osaa maksetaan enintään 90 päivältä, jos

- sinulle on kertynyt vähintään 20 vuoden työhistoria
- olet ollut palkansaajan työttömyyskassan jäsen vähintään viisi vuotta
- työsopimuksesi on irtisanottu ja
- olet ilmoittautunut TE-toimistoon työttömäksi työnhakijaksi 60 päivän kuluessa työsuhteen päättymisestä.

Työllistymistä edistävän palvelun ajalta maksetaan korotettua ansio-osaa enintään 200 päivältä, jos palvelusta on sovittu TE-toimistossa ja työllistymissuunnitelmassa.

Korotettua ansio-osaa maksettaessa ansiopäiväraha lapsikorotuksineen voi olla enintään päivärahan perusteena olevan palkan suuruinen. Ansiopäiväraha on tällöinkin kuitenkin vähintään lapsikorotuksilla ja korotusosalla (4,80 euroa vuonna 2015) korotetun peruspäivärahan suuruinen.

Voit arvioida korotetun ansio-osan vaikutusta ansiopäivärahaan oppaan lopussa olevan taulukon tai osoitteesta www.tyj.fi löytyvän päivärahалaskurin avulla.

TYÖLLISTYMISTÄ EDISTÄVÄT PALVELUT

TE-toimisto voi ohjata työnhakijan työllistymistä edistäviin palveluihin, joiden ajalta maksetaan ansiopäivärahaa.

Työttömyyskassa maksaa työllistymistä edistäviin palveluihin osallistuvalla sitä ansiopäivärahaa, johon hänellä olisi oikeus työttömänä ollessaan. Lisäksi työllistymistä edistävän palvelun ajalta voi olla mahdollisuus korotettuun ansio-osaan ja kulukorvaukseen.

Työllistymistä edistäviä palveluita ovat:

- työnhakuvalmennus
- uravalmennus
- kokeilu
- työvoimakoulutus
- omaehtoinen opiskelu
- kuntouttava työtoiminta

Ansiopäivärahan 500 päivän enimmäisaika kuluu myös työllistymistä edistävien palvelujen aikana. Työttömyysetuutta maksetaan työllistymistä edistävien palvelujen ajalta karenssi- tai omavastuuajasta huolimatta.

Saat lisätietoja työllistymistä edistävästä palveluista ja niihin hakeutumisesta TE-toimistoista tai osoitteesta www.te-palvelut.fi.

Kulukorvaus

Useimpien työllistymistä edistävien palvelujen ajalta maksetaan ansiopäivärahan lisäksi kulukorvausta. Kulukorvauksen suuruus on yhdeksän euroa päivältä.

Korotettu kulukorvaus on 18 euroa päivältä. Kulukorvaus maksetaan korotettuna silloin, kun työllistymistä edistävä palvelu järjestetään työssäkäyntialueen ulkopuolella tai kun palvelu järjestetään kotikunnan ulkopuolella ja osallistumisesta aiheutuu majoituskustannuksia.

Kulukorvaus on verotonta tuloa.

ANSIOTURVAN KESTO

Ansiopäivärahaa maksetaan viideltä päivältä viikossa ja enintään 500 työttömyyspäivältä.

Ansiopäivärahan ansio-osan 500 päivän enimmäismaksuajasta vähennetään kuitenkin 100 päivää, jos sinulla on alle kolmen vuoden työhistoria.

Enimmäismaksuajasta vähennetään 100 päivää myös silloin, jos kieltäydyt työllistymistä edistävästä palvelusta tai keskeytät palvelun ensimmäisen 250 päivärahopäivän aikana.

Vähennystä ei tehdä työllistymistä edistävästä palvelusta kieltäytymisen tai palvelun keskeyttämisen perusteella, jos osallistut palveluun 250 ensimmäisen päivärahopäivän aikana vähintään 40 päivän ajan ja saat tältä ajalta korotettua ansio-osaa.

Silloin kun ansio-osan enimmäismaksuaikaa on lyhennetty, työttömyyskassa maksaa ansiopäivärahan peruspäivärahan suuruisena viimeisen 100 tai 200 päivän ajalta.

Jos työttömyytesi jatkuu 500 päivän enimmäismaksuajan täytyttyä, voit hakea Kelasta työmarkkinatukea.

500 päivän laskurin nollaus

500 päivän enimmäisaika alkaa alusta silloin, kun 26 kalenteriviikon työssäoloehto täyttyy uudelleen.

Ansiopäivärahan uudelleen laskeminen ja 80 %:n suoja

Ansiopäiväraha lasketaan uudelleen, kun 26 kalenteriviikon työssäoloehto täyttyy. Uusi päivärahan taso lasketaan, vaikka entisessä 500 päivän laskurissa olisi maksamattomia päiviä. Ansiopäiväraha lasketaan pääsääntöisesti enintään kerran vuodessa.

Jos 500 päivän enimmäismaksuaika ei ole täyttynyt ennen, kun päiväraha lasketaan uudelleen, ansiopäiväraha on vähintään 80 % aiemmasta, ilman lapsikorotuksia maksetusta ansiopäivärahasta.

Lisäpäiväoikeus

Ansiopäivärahaa voidaan maksaa 500 päivän enimmäismaksuajan jälkeen 65 ikävuoteen saakka niin sanottuina lisäpäivinä, jos

- olet syntynyt vuosina 1950-1954 ja täytät 59 vuotta ennen kuin 500 päivän enimmäisaikasi täyttyy
- olet syntynyt vuosina 1955-1956 ja täytät 60 vuotta ennen kuin 500 päivän enimmäisaikasi täyttyy tai
- olet syntynyt vuonna 1957 tai sen jälkeen ja täytät 61 vuotta ennen kuin 500 päivän enimmäisaikasi täyttyy.

Lisäksi edellytetään, että olet työskennellyt vähintään viisi vuotta viimeisen 20 vuoden aikana.

Vuosina 1950-1957 syntynyt henkilö voi halutessaan siirtyä lisäpäiviltä vanhuuseläkkeelle ilman varhennusvähennystä 62-vuotiaana.

TYÖTULON VAIKUTUS ANSIOPÄIVÄRAHAAN

Ansiopäiväraha maksetaan soviteltuna, jos olet työllistynyt osittain. Tämä tarkoittaa, että täydestä ansiopäivärahasta vähennetään puolet siitä työtulosta, joka ylittää kuukaudessa 300 euron suojaosan. Enintään 300 euron työtulo ei vaikuta ansiopäivärahaan.

Sovitellun ansiopäivärahan maksaminen osa-aikatyön, enintään kaksi viikkoa kestävästä kokoaikatyön ja lomautuksen ajalta edellyttää, että työtä tehdään enintään 80 % alan enimmäistyöajasta. Jos sinut on lomautettu, työaikaa tarkastellaan kalenteriviikoittain. Jos teet osa-aikatyötä tai enintään kaksi viikkoa kestävästä kokoaikatyötä, työaikaa tarkastellaan joko neljän kalenteriviikon tai kuukauden jaksolla.

Sovitellun ansiopäivärahan maksaminen yritystoiminnan ajalta edellyttää, että TE-toimisto on todennut yritystoiminnan sivutoimiseksi.

Yli kaksi viikkoa kestävästä kokoaikatyön ajalta ei makseta ansiopäivärahaa. Maksujakson työttömyyspäiviltä maksetaan tällöin täyttä ansiopäivärahaa, ellei maksamiselle ole muita esteitä.

Sovittelun ansiopäivärahan suuruus

Soviteltua ansiopäivärahaa maksettaessa täydestä ansiopäivärahasta vähennetään 50 % siitä sovittelujakson aikana ansaitusta työtulosta, joka ylittää suojaosan.

Sovittelujakso on kuukauden tai neljän viikon mittainen. Jos sovittelujakso on kuukauden mittainen, suojaosan suuruus on 300 euroa. Jos sovittelujakso on neljän kalenteriviikon mittainen, suojaosan suuruus on 279 euroa.

Esimerkki työtulon vaikutuksesta kuukauden sovittelujaksolla

Hakijan täysi ansiopäiväraha on 70 € / päivä. Hän tekee viikon työtä ja saa palkkaa 730 €. Palkasta vähennetään suojaosa 300 €. Jäljelle jäävästä palkanosasta (430 €) puolet (215 €) vaikuttaa vähentävästi ansiopäivärahan määrään.

215 € jaetaan sovittelujakson työpäivillä (21,5). Tämä summa (10 €) vähennetään hakijan ansiopäivärahasta. Ansiopäivärahaa maksetaan siis 60 €/päivä.

Soviteltua ansiopäivärahaa maksetaan sovittelujakson jokaiselta päivältä (5 pv/kalenteriviikko), ellei maksamiselle ole muita esteitä.

Päivärahan ja työtulon yhteissumma voi olla korkeintaan niin suuri, kuin päivärahan perusteena oleva palkka.

Sovittelun ansiopäivärahan vaikutus enimmäisaikaan

Soviteltuina maksetut ansiopäivärahapäivät kuluttavat ansiopäivärahan 500 päivän enimmäismaksuaikaa tavallista hitaammin.

Esimerkki enimmäismaksuajan kulumisesta sovittelun aikana

Jos kokonaan työttömän henkilön ansiopäiväraha on 50 € / päivä ja hänelle maksetaan soviteltua ansiopäivärahaa 200 € kuukaudessa, kuluu 500 päivän enimmäisajasta kuukauden aikana 4 päivää ($200 \text{ €} / 50 \text{ €} = 4$).

Soviteltuna maksettu korotettu ansio-osa kuluttaa korotetun ansio-osan maksamisen enimmäismaksuaikaa jokaiselta maksetulta päivältä, riippumatta maksetun etuuden suuruudesta.

Ansiopäivärahan maksaminen lyhennettyä työviikkoa tekeville

Lyhennetty työviikko tarkoittaa, että viikossa on yksi tai useampi kokonainen lomautuspäivä. Täysiltä lomautuspäiviltä maksetaan tällöin täysi ansiopäiväraha. Ansiopäivärahan maksaminen edellyttää, että työtä tehdään kalenteriviikon aikana enintään 80 % alan enimmäistyöajasta.

SOSIAALIETUUKSIEN VAIKUTUS ANSIOPÄIVÄRAHAAN

Sosiaalietuudet voivat vaikuttaa työttömyyskassan maksamiin etuuksiin. Osa etuuksista estää ansiopäivärahan saamisen, osa vähentää täysimääräisesti ansiopäivärahan määrää ja osalla ei ole vaikutusta kassan maksamiin etuuksiin.

Ansiopäivärahan saamisen estäviä etuuksia ovat muun muassa useat eläkkeet, sairaus- tai osasairauspäiväraha, äitiys-, isyys- tai vanhempainraha taikka kuntoutusraha.

Ansiopäivärahaa vähentäviä etuuksia ovat muun muassa osatyökyvyttömyyseläke tai valtion eläkelain mukaiset eläkkeet, joita maksetaan normaalia alemman eläkeiän perusteella.

Lasten kotihoidontuki alle 3-vuotiaan lapsen hoidosta on vähentävä etuus, joka huomioidaan perhekohtaisesti. Tämä tarkoittaa, että myös puolison saama kotihoidontuki vähennetään ansiopäivärahasta, ellei puoliso itse hoida lasta ja ole tämän vuoksi poissa työmarkkinoilta.

Ansiopäivärahan maksamiseen eivät vaikuta muun muassa lapsilisä, asumistuki, toimeentulotuki tai vammaistuki. Myöskään perhe-eläke, tapaturmavakuutuslain mukainen haittaraaha, sotilasavustus tai sotilasvammalain mukainen elinkorko ja täydennyskorko eivät vaikuta ansiopäivärahan maksamiseen.

YRITTÄJÄN TYÖTTÖMYYSTURVA

Päätoiminen yrittäjä voi vakuuttaa itsensä työttömyyden varalle yrittäjien työttömyyskassassa.

Sinut katsotaan työttömyysturvalain mukaiseksi yrittäjäksi, jos olet päätoimintasi varten velvollinen ottamaan yrittäjän eläkelain tai maatalousyrittäjän eläkelain mukaisen eläkevakuutuksen (YEL/MYEL). Yrittäjäksi katsotaan myös yrityksessä työskentelevä yrityksen osaomistaja, joka kuuluu työntekijän eläkevakuutuksen (TyEL) piiriin,

- jos hän toimii johtavassa asemassa ja omistaa yksin vähintään 15 % tai hänen perheellään tai hänellä yhdessä perheenjäsentensä kanssa on omistuksessa vähintään 30 % yhtiöstä; tai
- jos hän, hänen perheensä tai he yhdessä omistavat vähintään 50 % yhtiöstä.

Johtavassa asemassa olevaksi katsotaan yhtiön toimitusjohtaja ja hallituksen puheenjohtaja ja varsinaiset jäsenet. Perheenjäseniä ovat yrittäjän kanssa samassa taloudessa asuvat puoliso tai avopuoliso, lapset ja omat vanhemmat.

Jos työskentelet perheytyksessä, muistathan tarkistaa kuulutko yrittäjän vai palkansaajan työttömyysvakuutuksen piiriin.

Yrittäjän ansiopäivärahan saamisen edellytykset

Yrittäjän ansiopäivärahan maksaminen edellyttää, että olet

- lopettanut yritystoiminnan tai työskentelysi yrityksessä on päättynyt
- ilmoittautunut työttömäksi työnhakijaksi TE-toimistoon
- ollut työttömyyskassan jäsenenä vähintään 15 kuukautta
- täyttänyt 15 kuukauden työssäoloehdon kassan jäsenyyssaikana
- iältäsi 17–64-vuotias.

Yritystoiminnan lopettaminen tai yrityksessä työskentelyn päättyminen

Ansiopäivärahaa ei makseta päätoimisen yritystoiminnan ajalta. Oikeus ansiopäivärahaan voi syntyä, kun yritystoiminta on todistettavasti lopetettu tai kun yrityksessä työskentely on päättynyt työttömyysturvalaissa edellytetyllä tavalla. TE-toimisto selvittää työvoimapolitiittiset edellytykset päivärahan saannille.

Yrittäjän työssäoloehto

Yrittäjän työssäoloehto täyttyy, kun olet yrittäjäkassan jäsenenä toiminut vähintään 15 kuukautta yrittäjänä siten, että yritystoiminta on ollut laajuudeltaan olennaista. Vuonna 2015 laajuudeltaan olennaisena pidetään aikaa, jona olet eläkevakuuttanut (YEL, MYEL tai TyEL) itsesi vähintään 12 326 euron vuositulosta.

Työssäoloehdoton luetaan vähintään neljä kuukautta kestäneet työskentelyjaksot. Työssäoloehdon tulee täytyä työttömyyttä edeltäneen 48 kuukauden aikana.

Yrittäjän ansiopäivärahan suuruus ja kesto

Yrittäjän ansiopäiväraha muodostuu palkansaajien tavoin peruspäivärahan suuruudesta perusosasta, ansio-osasta ja lapsikorotuksesta, joka on yhdestä alle 18-vuotiaasta lapsesta 5,29 euroa, kahdesta 7,77 euroa ja kolmesta tai useammasta lapsesta 10,02 euroa.

Ansio-osan suuruus määräytyy työttömyysvakuutuksen perusteeksi valitun työtulon perusteella. Myös jäsenmaksun suuruus määräytyy tämän valitun työtulon mukaan.

Ansiopäiväraha lapsikorotuksineen voi olla enintään 90 % päiväpalkasta.

Esimerkkejä yrittäjän ansiopäivärahasta vuonna 2015

Työtulo/vuosi	Ansiopäiväraha	Ansiopäiväraha / kk
13 000 €	40,71 €	875,27 €
20 000 €	52,92 €	1 137,78 €
30 000 €	70,37 €	1 512,96 €
40 000 €	85,28 €	1 833,52 €
50 000 €	93,03 €	2 000,15 €

Yrittäjän ansiopäivärahaa maksetaan enintään 500 päivältä. Yrittäjillä ei ole lisäpäiväoikeutta kuten palkansaajilla.

Ansio-osan maksamisen kesto voidaan lyhentää, jos sinulla on alle kolmen vuoden työhistoria tai kieltäydyt työllistymistä edistävästä palvelusta. Lisätietoa ansio-osan keston lyhentämisestä löytyy sivulta 10.

Yrittäjistä palkansaajaksi tai palkansaajasta yrittäjäksi

Siirtyessäsi palkansaajasta yrittäjäksi, sinulle voidaan työttömyyden aikana maksaa ansiopäiväraha palkansaajana kertyneen työssäoloehdon perusteella, jos yrittäjän työssäoloehto ei ole täyttynyt ja yritystoiminnan aloittamisesta on kulunut alle 18 kuukautta. Voit jäädä tämän 18 kuukauden ajaksi palkansaajakassan jäseneksi tai siirtyä yrittäjäkassaan. Huomaathan, että yrittäjän työssäoloehto ei kerry palkansaajakassassa.

Siirtyessäsi yrittäjistä palkansaajaksi, sinulle voidaan työttömyyden aikana maksaa ansiopäiväraha yrittäjänä täyttyneen työssäoloehdon perusteella, jos palkansaajan työssäoloehto ei ole vielä täyttynyt. Voit jäädä työsuhteen alkaessa yrittäjäkassan jäseneksi tai siirtyä palkansaajakassaan. Palkansaajan työssäoloehto ei kuitenkaan kerry yrittäjäkassassa.

Sivutoiminen yritystoiminta

Sivutoiminen yritystoiminta ei ole este palkansaajakassaan kuulumiselle. Sivutoimisen yritystoiminnan ansiotulot otetaan huomioon ansiopäivärahaa maksettaessa soviteltavana tulona. Lisätietoa sovitellusta ansiopäivärahasta löytyy sivuilta 11-12.

NÄIN HAET ANSIOPÄIVÄRAHAA

Ansiopäivärahaa haetaan jälkikäteen neljän viikon tai kuukauden jaksoissa. Voit lähettää ensimmäisen hakemuksen omaan työttömyyskassaasi kassan antamia ohjeita noudattaen myös lyhyemmältä ajalta.

Hakemuslomakkeita saat TE-toimistoista, omasta työttömyyskassastasi tai verkosta osoitteesta www.tyj.fi tai www.suomi.fi. Voit tarkistaa omasta kassastasi myös mahdollisuuden sähköiseen asiointiin.

Lähetä hakemus kolmen kuukauden kuluessa

Muista hakea ansiopäivärahaa kolmen kuukauden sisällä haettavan jakson ensimmäisestä päivästä.

Ansiopäiväraahakemuksen mukana tulee useimmiten toimittaa seuraavat liitteet:

- Palkkatodistus työnantajalta vähintään 26 viikon työssäoloehdon täyttävältä ajalta. Todistuksessa tulee näkyä eriteltyinä lomarahat ja -korvaukset sekä muut mahdollisesti maksetut erät kuten kertakorvaukset ja tulospalkkiot. Lisäksi palkkatodistuksessa pitää ilmoittaa mahdolliset palkattomat jaksot ja syyt niihin.
- Kopio työtodistuksesta, jos olet kokonaan työtön.
- Kopio työsopimuksesta, jos sinut on lomautettu tai teet osa-aikatyötä.
- Kopio irtisanomisilmoituksesta tai lomautusilmoituksesta.

Hakemukseen on henkilökohtaisesta tilanteesta riippuen liitettävä myös:

- Päätös sosiaalietuuden myöntämisestä, jos saat esim. eläkettä, sairaus-, äitiys-, isyys- tai vanhempainrahaa tai kotihoidon tukea.
- Palkkatodistus, palkkalaskelma tai muu luotettava selvitys hakujakson aikaisista tuloista, jos olet osa-aikatyössä, lomautettu tai saat tuloa sivutoimisesta yritystoiminnasta.
- Työttömyyskassa saa ennakonpidätystiedot suoraan verottajalta. Mahdollinen portaikko- tai muutosverokortti tulee kuitenkin liittää alkuperäisenä hakemukseen.

Saat tarkemmat hakuohjeet omasta työttömyyskassastasi.

Valituskelpoinen päätös

Kun ensimmäinen hakemus on käsitelty, työttömyyskassa lähettää sinulle päätöksen etuuden maksuperusteista, maksuilmoituksen ja jatkohakemuslomakkeen ansiopäivärahaa varten.

Jos olet tyytymätön päätökseen, voit valittaa siitä päätöksen liitteenä olevan valitusohjeen mukaisesti työttömyysturvan muutoksenhakulautakuntaan. Toimita valitus omaan työttömyyskassaasi 30 päivän kuluessa siitä, kun olet saanut päätösestä tiedon.

Lautakunnan päätöksestä voi valittaa edelleen vakuutusoihteuteen.

VUOROTTELUKORVAUS

Vuorotteluvapaalle jääminen edellyttää, että

- olet tehnyt kokoaikatyötä (yli 75 % alan enimmäistyöajasta)
- olet tehnyt työnantajan kanssa sopimuksen vuorotteluvapaalle siirtymisestä
- työnantaja palkkaa vuorotteluvapaan ajaksi TE-toimistossa työttömänä työnhakijana olevan henkilön
- työsuhteesi samaan työnantajaan on kestänyt yhtäjaksoisesti vähintään 13 kuukautta ennen vuorotteluvapaan alkamista ja
- sinulla on ennen vuorotteluvapaan alkamista kertynyt vähintään 16 vuoden työhistoria.

13 kuukauden työssäoloedellytykseen voi sisältyä yhteensä enintään 30 päivää palkatonta poissaoloa. Tämän työssäoloedellytyksen kohdalla työhön voidaan rinnastaa vain sairaudesta tai tapaturmasta johtuva poissaolo.

Voit päästä vuorotteluvapaalle uudelleen kun olet välillä ollut töissä vähintään viisi vuotta.

Jos olet epävarma työhistoriaedellytyksen täyttymisestä, ota yhteyttä omaan työttömyyskassaasi. Muiden vuorotteluvapaan edellytysten osalta sinua neuvoo TE-toimisto.

Vuorotteluvapaan kesto

Vuorotteluvapaan on kestettävä yhtäjaksoisesti vähintään 100 kalenteripäivää ja se saa kestää yhteensä enintään 360 kalenteripäivää.

Voit jaksottaa vuorotteluvapaan vähintään 100 päivän pituisiin jaksoihin. Jaksottamisesta on sovittava vuorotteluvapaasopimuksessa ennen vapaan aloittamista.

Vuorotteluvapaa on pidettävä kokonaisuudessaan kahden vuoden kuluessa sen alkamisesta.

Vuorottelukorvauksen suuruus

Vuorottelukorvauksen täysi määrä on 70 % siitä ansiopäivärahasta, johon sinulla olisi oikeus työttömäksi jäädessäsi. Vuorottelukorvaukseen ei sisälly eikä sen suuruutta laskettaessa oteta huomioon lapsikorotuksia tai ansiopäivärahaan liittyviä korotusosia. Vuorottelukorvauksen perusteena olevaa ansiopäivärahaa laskettaessa palkkatulot otetaan huomioon vuorotteluvapaata edeltäneen vähintään 52 viikon ajalta.

Vuorottelukorvaus on 80 % ansiopäivärahasta, jos sinulle on kertynyt vähintään 25 vuotta työhistoriaa ennen vuorotteluvapaan alkamista.

Vuorotteluvapaan aikana omalta työnantajalta saadut tulot estävät vuorottelukorvauksen maksamisen. Muut tulot vaikuttavat siten, että vuorottelukorvauksen suuruus lasketaan sovitellusta ansiopäivärahasta. Vuorottelukorvauksessa ei kuitenkaan ole 300 euron suojaosaa työtuloille, kuten ansiopäivärahassa.

Yli kahden viikon kokoaikatyön ajalta ei ole oikeutta vuorottelukorvaukseen.

Sosiaalietuuden vaikuttavat vuorottelukorvaukseen samalla tavalla kuin ansiopäivärahaan.

Vuorottelukorvauksen hakeminen

Vuorottelukorvausta haetaan omasta työttömyyskassasta. Hakemuksen liitteenä tulee olla ainakin vuorottelusopimuksen kopio sekä palkkatodistus.

Vuorottelukorvaushakemuksia saa TE-toimistoista tai omasta työttömyyskassasta. Voit tulostaa hakemuslomakkeen myös TYJ:n kotisivuilta osoitteesta www.tyj.fi.

Tarkemmat hakuohjeet saat tarvittaessa omasta työttömyyskassastasi.

KESKEISET LAIT JA ASETUKSET

Ansiopäivärahan ja vuorottelukorvauksen saamisedellytykset on määritelty laissa. Keskeisimmät lait ja asetukset ovat:

- Työttömyysturvalaki 1290/2002
- Vuorotteluvapaalaki 1305/2002
- Laki julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta 916/2012
- Työttömyyskassalaki 603/1984
- Asetus julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta 1073/2012
- Asetus työttömyysetuutta määrättäessä huomioon otettavasta tulosta 1332/2002

Työttömyysturvaa koskevat lait ja asetukset ovat luettavissa valtion säädöstietopankin verkkopalvelussa osoitteessa www.finlex.fi.

Palkka/kk	Ansio- päiväraha	Ansiopäiväraha korotetulla ansio-osalla	Vuorottelu- korvaus (70 %)	Vuorottelu- korvaus (80 %)
1 000,00 €	38,07 €	39,60 €	26,65 €	30,46 €
1 100,00 €	40,08 €	42,18 €	28,05 €	32,06 €
1 200,00 €	42,08 €	44,76 €	29,46 €	33,67 €
1 300,00 €	44,08 €	47,34 €	30,86 €	35,27 €
1 400,00 €	46,09 €	49,93 €	32,26 €	36,87 €
1 500,00 €	48,09 €	52,51 €	33,66 €	38,47 €
1 600,00 €	50,10 €	55,09 €	35,07 €	40,08 €
1 700,00 €	52,10 €	57,67 €	36,47 €	41,68 €
1 800,00 €	54,10 €	60,26 €	37,87 €	43,28 €
1 900,00 €	56,11 €	62,84 €	39,27 €	44,88 €
2 000,00 €	58,11 €	65,42 €	40,68 €	46,49 €
2 100,00 €	60,11 €	68,00 €	42,08 €	48,09 €
2 200,00 €	62,12 €	70,58 €	43,48 €	49,69 €
2 300,00 €	64,12 €	73,17 €	44,88 €	51,30 €
2 400,00 €	66,12 €	75,75 €	46,29 €	52,90 €
2 500,00 €	68,13 €	78,33 €	47,69 €	54,50 €
2 600,00 €	70,13 €	80,91 €	49,09 €	56,10 €
2 700,00 €	72,13 €	83,50 €	50,49 €	57,71 €
2 800,00 €	74,14 €	86,08 €	51,90 €	59,31 €
2 900,00 €	76,14 €	88,66 €	53,30 €	60,91 €
3 000,00 €	78,14 €	91,24 €	54,70 €	62,51 €
3 100,00 €	80,15 €	93,82 €	56,10 €	64,12 €
3 200,00 €	82,15 €	96,41 €	57,51 €	65,72 €
3 255,33 €	83,26 €	97,84 €	58,28 €	66,61 €
3 300,00 €	83,66 €	98,53 €	58,56 €	66,93 €
3 400,00 €	84,55 €	100,09 €	59,18 €	67,64 €
3 500,00 €	85,44 €	101,65 €	59,81 €	68,35 €
3 600,00 €	86,33 €	103,21 €	60,43 €	69,06 €
3 700,00 €	87,22 €	104,76 €	61,05 €	69,77 €
3 800,00 €	88,11 €	106,32 €	61,68 €	70,49 €
3 900,00 €	89,00 €	107,88 €	62,30 €	71,20 €
4 000,00 €	89,89 €	109,44 €	62,92 €	71,91 €
4 100,00 €	90,78 €	111,00 €	63,55 €	72,62 €
4 200,00 €	91,67 €	112,56 €	64,17 €	73,34 €
4 300,00 €	92,56 €	114,11 €	64,79 €	74,05 €
4 400,00 €	93,45 €	115,67 €	65,42 €	74,76 €
4 500,00 €	94,34 €	117,23 €	66,04 €	75,47 €
4 600,00 €	95,23 €	118,79 €	66,66 €	76,19 €
4 700,00 €	96,12 €	120,35 €	67,29 €	76,90 €
4 800,00 €	97,01 €	121,91 €	67,91 €	77,61 €
4 900,00 €	97,90 €	123,46 €	68,53 €	78,32 €
5 000,00 €	98,79 €	125,02 €	69,16 €	79,03 €

TYÖTTÖMYSSKASSOJEN YHTEYSTIEDOT

Palkansaajien työttömyyskassat

Erityisalojen Toimihenkilöiden tk

Asemamiehenkatu 4, 00520 HELSINKI
puh. 09 6132 3224, faksi 09 6132 3201
www.erto.fi/palvelut/tyottomyyskassa

Erityiskoulutettujen tk Erko

Asemamiehenkatu 2, 00520 HELSINKI
puh. 09 47206 4343, faksi 09 2721 212
www.erko.fi

IAET-kassa

Ratavartijankatu 2, 00520 HELSINKI
puh. 09 4763 7600, faksi 09 4763 7690
www.iaet.fi

JATTK-työttömyyskassa

Pasilanraiti 9 B, 00240 HELSINKI
puh. 09 7206 820, faksi 09 1481 029
www.jattk.fi

Julkis- ja yksityisalojen tk

Asemamiehenkatu 4, 00520 HELSINKI
puh. 020 690 069, faksi 020 789 3872
www.jytk.fi

Julkisten ja hyvinvointialojen tk

PL 100, 00531 HELSINKI
puh. 010 190 300, faksi 010 770 3235
tyottomyyskassa.jhl.fi

Kuljetusalan tk

PL 65, 00531 HELSINKI
puh. 09 613 111, faksi 09 6131 1333
www.kuljetusalan.tk.fi

Lakimiesten tk

Uudenmaankatu 4-6 B, 00120 HELSINKI
puh. 09 6123 067, faksi 09 8561 0305
www.lakimiestentk.fi

Lääkärien tk

PL 49, 00501 HELSINKI
puh. 09 393 091, faksi 09 393 0794
www.laakarientkassa.fi

Metallityöväen tk

PL 116, 00531 HELSINKI
puh. 020 690 455, faksi 020 774 1270
tyottomyyskassa.metalliliitto.fi

Myynnin ja markkinoinnin ammattilaisten tk

PL 720, 00101 HELSINKI
puh. 0800 554 322, faksi 09 4780 7740
www.mmakassa.fi

Opettajien tk

Pasilankatu 4 B, 00240 HELSINKI
puh. 09 2294 4100, faksi 09 141 549
www.opetk.fi

Palvelualojen tk

PL 93, 00531 HELSINKI
puh. 020 690 211, faksi 020 774 2203
www.pam.fi/tyottomyyskassa

Paperityöväen tk

PL 349, 00531 HELSINKI
puh. 0800 0 7089, faksi 09 876 4095
www.paperiliitto.fi/tyottomyyskassa

Posti- ja logistiikka-alan tk

PL 189, 00531 HELSINKI
puh. 09 6131 1780, faksi 09 6131 1789
www.pau.fi/tyottomyysturva

Puualojen tk

PL 21, 00531 HELSINKI
puh. 09 6151 6444, faksi 09 761 160
www.puuliitto.fi/puukassa

Rakennusalan tk

PL 135, 70101 KUOPIO
puh. 020 690 230, faksi 017 580 8777
rakennuskassa.fi

Suomen Elintarviketyöläisten tk

PL 213, 00531 HELSINKI
puh. 040 451 8451, faksi 020 774 0804
www.selry.fi/tyottomyyskassa

Super tk

PL 117, 00521 HELSINKI
puh. 09 2727 9377, faksi 09 2786 531
www.supertk.fi

Sähköalojen tk

PL 774, 33101 TAMPERE
puh. 03 2520 300, faksi 03 2520 209
www.sahkoliitto.fi/tyottomyyskassa

Teollisuusalojen tk

PL 291, 00531 HELSINKI
puh. 09 7739 7355, faksi 09 8764 594
www.teamliitto.fi/tyottomyyskassa

Terveydenhuoltoalan tk

PL 70, 00060 TEHY
puh. 09 5422 7300, faksi 09 1483 384
www.tehy.fi/tyottomyyskassa

Yrittäjien työttömyyskassat

Ammatinharjoittajien ja yrittäjien tk

Ratavartijankatu 2, 00520 HELSINKI
puh. 0800 9 0888, faksi 09 2535 3131
www.ayt.fi

Työttömyyskassa Finka

Kutomotie 18 B, 00380 HELSINKI
puh. 09 868 9400, faksi 09 671 330
finka.fi

Työttömyyskassa Pro

PL 228, 00181 Helsinki
puh. 09 1727 3444, faksi 09 1727 3335
www.prokassa.fi

Työttömyyskassa Statia

Ratamestarinkatu 11, 00520 HELSINKI
puh. 09 1551, faksi 09 2787 217
www.statia.fi

Vakuutusväen tk

Asemamiehenkatu 2, 00520 HELSINKI
puh. 020 729 1480, faksi 020 729 1461
www.vvl.fi/tyottomyyskassa

Yleinen työttömyyskassa YTK

PL 100, 32201 LOIMAA
puh. 02 7607 620, faksi 02 7624 917
www.ytk.fi

Suomen Yrittäjien tk

PL 999, 00101 HELSINKI
puh. 09 6224 830, faksi 09 6224 840
www.syt.fi

Työttömyyskassojen Yhteisjärjestö ry

Mäkelänkatu 2 C, 4.krs • 00500 Helsinki
Puhelin 09 7744 000 • Faksi 09 7744 0014

www.tyj.fi